

Název práce: Analýza slovní zásoby konverzačních témat v učebnicovém souboru *Beste Freunde* z hlediska zvukové stránky v segmentální rovině

Autorka práce: Lucie Ryčňáková

Studijní program: Specializace v pedagogice, studijní obor AJ a NJ se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.

Oponentka: PaedDr. Dagmar Švermová

Obsah a cíl práce:

Autorka Lucie Ryčňáková se ve své bakalářské práci zabývá **zvukovou stránkou jazyka** a na základě analýzy německého a českého hláskového systému a jeho komparace vyvozuje výslovnostní problémy, které mohou nastat u českých mluvčích při výuce němčiny. Lze souhlasit s tvrzením, že vzhledem k interferenci mohou být pro českého mluvčího obtížnější ty jevy německé výslovnosti, které existují rovněž v českém fonologickém systému (výrazně podobné s výslovnostními jevy němčiny), než ty, které český fonologický systém nezná, i když jejich nácvik může činit rovněž potíže. Praktická realizace německých fonetických jevů je často nahrazována obdobným a českému mluvčímu zažitým způsobem (odlišnou artikulační bází, napjatostí, znělostí...).*

Dále se autorka konkrétně zaměřuje na výslovnostní jevy vybrané slovní zásoby tematických okruhů učebnicového souboru „*Beste Freunde 2*“ s **cílem** poskytnout vyučujícím doplňkový didaktický materiál k **předcházení chyb** českých mluvčích v oblasti výslovnosti segmentálních jevů. Očekávala bych rovněž nabídku možné nápravy u již získaných návyků nesprávné výslovnosti. Jak již bylo zmíněno výše, autorka na základě analýzy vybrané slovní zásoby učebnicového souboru „*Beste Freunde 2*“ vytvořila tzv. **didaktickou pomůcku** zaměřenou na předpokládané výslovnostní problémy s cílem minimalizovat, či zcela vyloučit výslovnostní chyby interferenčního charakteru. Je však nutno upozornit na to, že u výslovnosti neexistuje fonetické minimum, a proto je třeba chápat výslovnostní stránku celistvě, bez omezení se pouze na vybranou slovní zásobu a pouze na určité jevy (žáci se od počátku výuky němčiny budou setkávat i s dalšími slovy, slovními spojeními a větnými celky, kde se „problematická i méně problematická“ výslovnost segmentálních i suprasegmentálních jevů objeví). Pro účel této bakalářské práce a vytvoření pomůcky ve **formě seznamu „problematických“ slov a slovních spojení**, včetně možného praktického využití ve výuce, lze chápat jistá vymezení.

Bakalářská práce analyzuje problematické výslovnostní jevy dle klasifikace, kterou přejímá od M. Marouškové a M. Schmidta, tj. zaměřuje se na interferenční jevy v hláskovém systému a v rámci komparace čerpá rovněž ze zdrojů dalších autorů, např. M. Romportla a Z. Palkové (charakteristiky českého fonetického systému) a V. Müllerové. Autorka Lucie Ryčňáková využila při práci na vytvoření seznamu lexikálních jednotek, které se mohou jevit z hlediska českého účastníka učení jako obtížné, rovněž i další odborné publikace a výslovnostní slovníky (kodifikovaná norma výslovnosti, která je převzata za účelem stanovení chybné výslovnosti, se řídí výslovnostním slovníkem DUDEN 1990).

* Lze doporučit autorce uvádět komparaci v pořadí: cílový jazyk (němčina) - výchozí jazyk (mateřština) a ne naopak

** Lze doporučit využívat terminologii RVP G: „tematické okruhy“

K jednotlivým kapitolám:

V úvodních pasážích **kapitoly 1** je obecně charakterizován německý a český fonetický systém, nejprve vokální, poté konsonantický (dle mého soudu je celkem mnoho prostoru věnováno pouhému popisu českého a německého fonetického systému). Autorka správně upozorňuje na možnost chyb ve vokálním i konsonantickém systému, např. ve způsobu artikulace a místu artikulace, tj. projevující se zejména v odlišné kvalitě konsonantů-quantita je totožná v obou jazycích (26 konsonantických fonémů v češtině i němčině). Snahou autorky je, podat podrobný popis a charakteristiku hláskových systémů obou jazyků, někdy i včetně pravidel (např. pravidla výslovnosti „*Ach-Lautu*“). Přesto je možné se domnívat, že by měla být již v těchto pasážích pozornost více upřena na rozdíly nejen ve fonologickém systému, ale také rozdíly v artikulaci německých a českých hlásek z hlediska metodického a praktického nácviku zvukové stránky jazyka ve výuce. Deklaratorní prohlášení, že je důležité dbát např. na nácvik správného přídechu, nebo že nesprávná výslovnost konsonantu „*n*“ může měnit význam slova, by mělo být doplněno postupem: jak správně vyslovit, aby byly chyby vyloučeny.

V **kapitole 2** autorka analyzuje slovní zásobu vybraných konverzačních témat učebnicového souboru „*Beste Freunde 2*“. S výběrem výukového materiálu lze v podstatě souhlasit, jen lze připomenout, že správné výslovnostní návyky získávají žáci již na počátku výuky. Pokud nejsou správné návyky německé výslovnosti z předchozí výuky již vytvořeny a dostatečně upevněny, vytvořený seznam bude mít z hlediska didaktického v podstatě nulový vliv na odstraňování chybných výslovnostních návyků. Bylo by prospěšné se zabývat rovněž analýzou učebnicového souboru „*Beste Freunde 1*“.

V subkapitole 2.2 autorka zdůvodňuje výběr pojmů uvedených v pracovním sešitě. Autorka vychází ze slovní zásoby prezentované v jednotlivých kapitolách/ konverzačních tématech,** kterou lze na základě fonologické analýzy považovat za problematickou. Které jevy budou předmětem seznamu, naznačují předchozí analýzy a výsledky komparace uvedené v subkapitole 2.1.1 a 2.1.2. Autorka uvádí celkem 12 obtížných jevů, na které by bylo třeba se zaměřit.

Vybranou „problematickou“ slovní zásobu doplňuje autorka popisem výslovnosti, upozorňuje na možné výslovnostní problémy souvisejícími nejen s rozdílnou/podobnou výslovností v češtině (ale i s možným využitím transferu). Jedná se celkem 74 slov a slovních spojení/frází. Nejsem si zcela jista, zda byly u vybraných lexikálních jednotek analyzovány všechny vyskytující se problematické jevy a z tematických okruhů vybrány všechny „obtížné“ jevy. V každém případě lze ocenit snahu autorky zpracovat slovníček výslovnostně obtížných jevů, upozornit na ně a tak pomoci vyučujícím při nácviku výslovnosti.

Závěrem:

Předložená práce je psána česky, obsahuje abstrakt a klíčová slova v češtině i angličtině a závěr v češtině. Jelikož je práce psána česky, doporučovala bych doplnění resumé v německém jazyce. Teoretická část práce je zpracována na základě vyhovujícího počtu odborných publikací a použity jsou rovněž internetové zdroje. Rozsah práce je 50 stran doplněných přílohou-seznamem obtížných výslovnostních jevů (12 stran). V práci se vyskytují některé formulační nepřesnosti a drobné překlepy.

Bakalářskou práci autorky Lucie Ryčňákové d o p o r u č u j i k obhajobě s výhradami uvedenými v posudku.

PaedDr. Dagmar Švermová

V Praze dne 30.12.2018